

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ

ARAGO, 290
TELEFON 23994

ADMINISTRACIÓ:

RAMBLA DEL MIG, 17
TELEFON 15947

CINQUANTA CÈNTIMS

EL FILL DE DÉU

—Sort en vaig tenir, de nèixer fa 1938 anys!

(Dibuix d'Apa)

—A veure si després que hem retirat els voluntaris farem massó cas dels involuntaris!
(Dibuix de Bofarull)

Esquellots

TOMAS GARCÉS S'HA FET FRANQUISTA

Recordeu un jove poeta que es deia Tomàs Garcès?

Durant uns quants anys féu tronar i ploure a Catalunya. No seria per la categoria dels seus versos, que més aviat eren insignificants. Però Tomàs Garcès va gaudir durant molt de temps d'una excel·lent «còte» publicitària. Crític literari, editor de revistes de poesia, el poeta mediocre trobà la manera que es parlés constantment d'ell.

Però es veu que aquesta Catalunya que el tingué com a noi mirat, pesa molt poc en l'ànima de Tomàs Garcès. Perquè ara ens hem assabentat que l'home és a «l'altra banda», o sigui, a l'Espanya franquista.

Seria excessiu dir que hem perdut un poeta. En canvi, possiblement Tomàs Garcès trobi el seu centre, que podrien ésser les poesies dedicades a la Verge del Carme i al sant del «caudillo».

Esperem llegir les seves noves obres completes. Amb un pròleg d'Ignasi Agustí i un epíleg de Rossend Llates, els altres dos poetes que el precediren en el pas del Rubicon franquista.

MODESTIA

Els crítics militars italians que cerquen vanament entre els rengles de les legions de saquetes de tots colors que el «ducha» ha tramès a Espanya, l'esperit heroic sobre què ha de fonamentar-se la reconstrucció de l'Imperi Romà, acaben de descobrir que «allò» de Guadalaajara fou una victòria gloriosa dels legionaris del Fascio.

Nosaltres no volem entrar en una controvèrsia tan difícil.

Fet i fet, si ells troben que «allò» fou una gran victòria per ells... va per ells.

Nosaltres ens limitem a desitjar que de victòries com aquelles n'assoleixin una cada dia.

PERSPICACIA

La premsa italiana que serveix al «duche» amb una volubilitat de consignes que sorprèn ja fins als caps de puny dels patriòtics més demòcrates del món, protesta fradament per les contramanifestacions patriòtiques que s'han efectuat a Còrsega i Tunis contra les reivindicacions colonials romanes, i atribueix suspicacament l'organització provocadora d'aquestes contramanifestacions als rojos i als jueus.

Nosaltres hi estem d'acord.

Si no fos pels rojos i els jueus, el món seria una bassa d'oli... d'oli de ricí!

DIUMENGE, A PRAGA

Els habitants de Praga no han pas perdut l'humor en la desgràcia. Ara corre per la capital de la nova (amb un cap nou de dita i de fets) Txecoslovàquia, la següent anèdota:

—Què faràs el diumenge que ve?— pregunta un praguès a un amic.

—Faré una volta per la República.

—Si; però, i a la tarda, què faràs?

EL TEMPS PASSA!

Traduïm de «L'Europe Nouvelle»:

«Un amic de L'Europe Nouvelle... ens posa sota els ulls un curiós record del temps de guerra. Es una «octavilla» blanca amb la següent inscripció:

«Els italians de París confien a un CAPRONI que vola damunt PARIS llurs més cars vots: METZ I STRASBOURG PER A FRANÇA

per sempre més lliures del jou alemany.»

Vint anys després, els Caproni es troben en l'eix i distribueixen altres missatges als republicans espanyols.

I els italians fan també altres cars vots per a França!

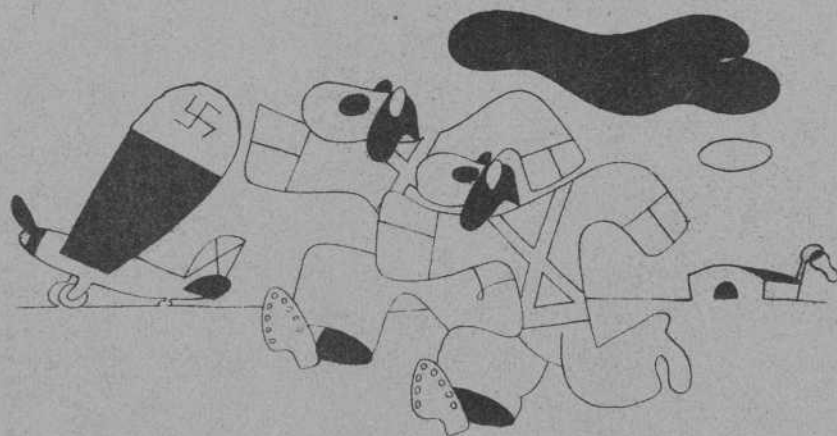
POLONIA I

(Dibuix de Narro)

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXII

NUM. 3094

OBJECTIUS DE NADAL

—Ha nascut un infant!
—Un infant? Doncs apa! Som-hi!

(Dibuix de Guasp)

EDITORIAL

EL FILL DE DEU

El fill de Déu, amb una persistència heroica, que mai no serà prou lloada, continua encaparrat a tornar a aquest món punyetero, un cop cada dotze mesos.

Aquesta reincidència, eterna, a què ha sotmès el seu destí, el nen jueu, és més cruel, encara, envers ells mateix, pel que fa referència a la regularitat amb què es deixa matar un cop cada any, puix que si també no ho fes, de retorn, es trobaria que no podria néixer, o que neixent sense morir, prèviament, de nens Jesusos n'hi haurien de repetir.

Però no és aquesta la qüestió, o més ben dit, no és ara per a nosaltres la qüestió més urgent.

Ara es tracta d'un perill més peremptori.

Com que hom, quan es disposa a néixer, és evidentment menor d'edat, cal que algú es preocupi d'ell, i més tenint en compte les circumstàncies.

No cal dir, que en els nostres temps, que molts historiadors de bona fe han donat en anomenar «Epoca Múniquesa», l'adventament al món d'una criatura està carregat de perills, pel fet que es tracta d'un objectiu militar de l'aviació «legionària»; però aquests perills s'agreguen de manera alarmant, si es tracta, de més a més, com en el cas que ens ocupa, d'una criatura jueva.

Nosaltres exposem a la consciència mundial el cas trist del nen Jesús de Praga, que és ja un fet consumat, i demanem a tots els

homes de bona voluntat, que no fan un ús desmesurat del paraigües, que aquest cas no es repeteixi.

Ara com ara, tothom haurà de convenir amb nosaltres, mai que li pesi, que posat a triar, el fill de Déu no trobarà altre lloc més segur per a néixer que Espanya, i encara d'Espanya, l'Espanya Republicana, puix que l'altre és cada dia més ària.

Fet i fet, no hi ha més cera que la que crema ni més Bonanova que la de Barcelona.

A no ésser que vostès siguin de l'opinió de córrer el risc d'anar a un Betlem a Còrsega, a Tunísia, a Memel o a la Rússia Subcarpàtica.

Aleshores nosaltres ens rentaríem les mans com en Pilats!

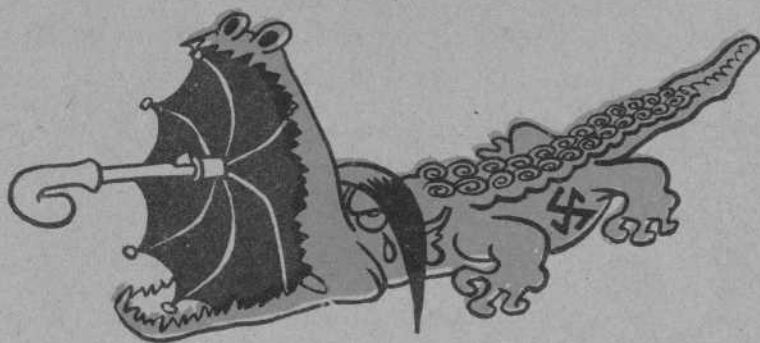
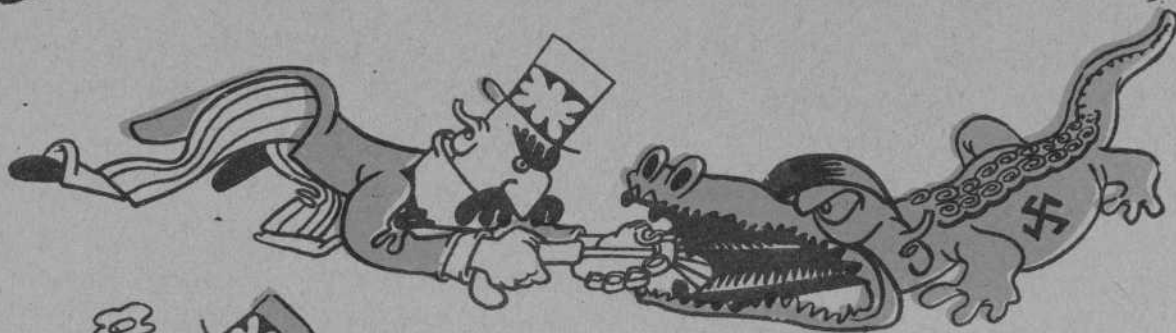
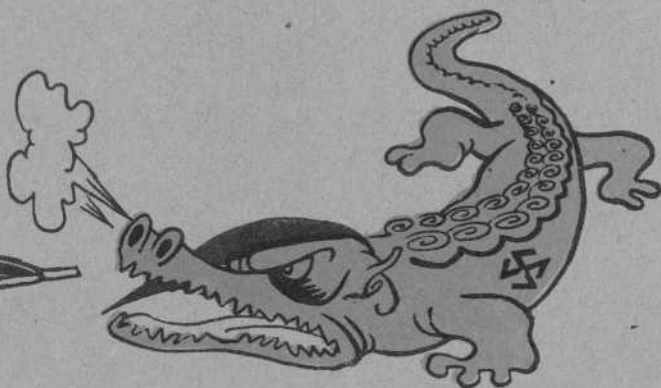
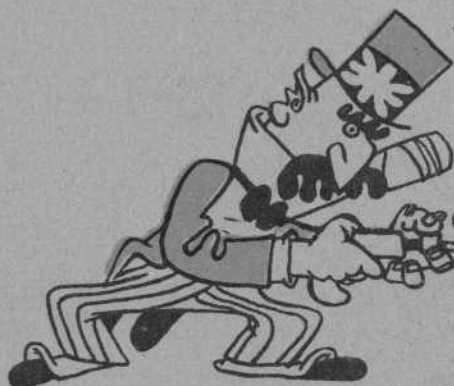
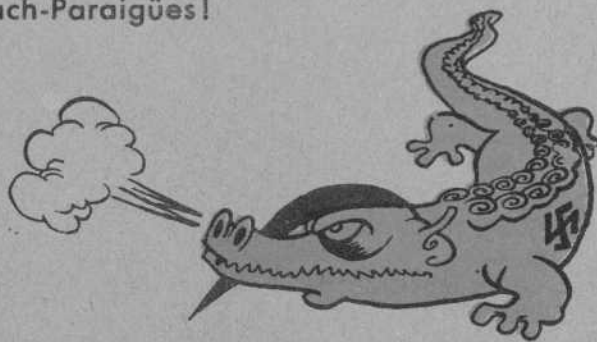

La dècima del sereno

De acuerdo con la tradición,
 llegado tan señalado día,
 el sereno saca la felicitación
 impregnada hoy de melancolía.
 Lejanas noches quiere evocar
 de tertulia y comentario
 pasadas a la luz del bar
 y en la tienda del boticario.
 Cuando no sonaba otra voz
 que el ¡ay! de un parto urgente
 y de la comadrona en poz
 iba el sereno diligente.
 Noches de ahora, ¡cuántas penas!
 porque, señores, ¡qué jaleo
 cuando suenan las sirenas
 anunciando bombardeo!
 ¡Sereno, toque usted el pito,
 que se oyen los aviones!
 Silbando me desgañito
 hasta romperme los pulmones.
 Disparan los «antiaéreos»,
 el refugio, ¡qué atrocidad!
 ¿Quién asiste los mareos
 sino esta humilde autoridad?
 Bajan las vecinas del tres
 todas en paños menores
 y ante ciertos deshabilés
 el sereno suda horrores.
 De nuevo la sirena llama, llama...
 Ha cesado la tempestad,
 los vecinos vuelven a la cama
 y el sereno a su serenidad.
 Por eso, en llegando Navidad
 su laicismo no le veda
 acudir a la vecindad
 en busca de papel moneda.
 Y que comáis muchas lentejas
 con que olvidar el relleno
 pavo de Pascuas añejas
 os desea

EL SERENO

El Drak-Nach-Paraigües!

Bojarull 38.

Ha arribat l'hora de passar els comptes a l'any 1938

L'ESQUELLA ha invitat els especialistes de cada ram a fer el balanç dels dotze mesos de l'any que fineix

L'any diplomàtic

L'elecció a l'Acadèmia Francesa d'un dels germans Tharaud, ha posat de moda altra vegada el cas dels germans que es constitueixen en societat literària. Dos en un, com deien aquells impermeables.

A Catalunya tenim dos germans igualment compenetrats i igualment il·lustres: els germans Marian i Nicolau Maria Rubió i Tudurí. Tècnics en l'alta diplomàcia, posseïdors de tots els secrets de les cancelleries, ens han semblat les persones més adequades per a fer-nos el resum de l'any diplomàtic.

Propugnadors d'una «Política de Catalunya enfora», no cal ni dir que els hem hagut d'anar a interrogar a París. Els hem trobat en un «bistro» de la «rue» Montmartre, al barri de la premsa, fent una «belotte» junt amb en Joan Tomàs, el periodista millor informat del món.

—L'any diplomàtic —ens han dit els germans Rubions Tudurins— es caracteritza per la seva normalitat. Mentre érem a Catalunya, ens escarrassàrem inútilment demanant que els republicans espanyols obríssim un crèdit de confiança a Mr. Chamberlain. Nosaltres asseguràvem que el «premier» britànic ens ho arranjarà tot.

—Els fets —ens atrevim a objectar— no han pas confirmat les vostres previsions.

—«Altó!» —ens responen els Tudurins a duo—. Precisament perquè el país no ens va creure i s'entestà en continuar considerant que Chamberlain simpatitzava amb Franco, ha estat el perquè el «premier» se'ns ha girat d'esquena. Ah!, si Catalunya hagués fet cas de nosaltres...

—Ningú no és profeta a la seva terra...

—Justament per això nosaltres ens hem exultat. I perdoneu que no perllonguem la conversa, car hem d'anar ràpidament a la

«poste», puix hem fet una altra carta al «Times» de Londres. Si sabeu l'anglès, llegiu-la i trobareu la solució a la guerra espanyola.

L'any teatral

¿Qui millor que Joan Cumelles, ànima del Teatre Català de la Comèdia, per a fer-nos el resum de la vida teatral d'aquest 1938 que fina?

Amb la seva amabilitat que s'ha fet famosa, i tartamudejant una mica, l'amic Cumelles ens ha dit:

—Diguin el que vulguin els envejosos, aquest 1938 haurà estat un magnífic any teatral.

—Per al teatre català?

—Sí, especialment per al teatre català. Jo, per encàrrec del senyor Conseller, he portat al vell Poliorama un altre renovador que ningú no podia negar. Apunteu noms: Guimerà, Pitarra, Iglésies... He revelat un actor que ningú no coneixia: Enric Borràs. Al seu costat, un estol d'actors joves: la Morera, en Pedrola, en Daví, en Galceran, en Gimbernat... No n'hi ha per obrir el cor a totes les esperances?

—I si deixem el teatre català a part, què ens podeu dir del panorama teatral del món?

—No us en puc dir res en concret. A mi, sabeu?, Shakespeare i Molière, i no em toqueu d'ací. Si puc portar a terme els meus propòsits, en temporades successives posaré en escena les obres completes d'aquests dos autors.

—I els autors catalans, què?

—Ah, sí! Creç que ara s'han reunit en una Societat. Els tinc molta simpatia, ho podeu ben creure. Si no els represento és per a no desacreditar-los. Paraula d'honor!

L'any dels drets de l'home

Hem trobat el President de la Lliga dels Drets de l'Home redactant quaranta-set telegrams de protesta.

—Oh, i encara no estic llest —ens ha dit—. Després he de redactar divuit missatges de simpatia. Els Drets de l'Home porten molta feina.

—D'això veníem a parlar-vos. Voldríem que ens donéssiu la vostra opinió referent a les fluctuacions que els Drets de l'Home han seguit en aquest any que ara anem a tancar.

—Fluctuacions? Us prometo que els Drets de l'Home, des que foren proclamats, quan la Revolució francesa, mai no s'havien portat tan bé.

—Voleu dir?

—No ho dubteu pas. Gràcies als nostres esforços, els Drets de l'Home, durant l'any 1938, han estat salvaguardats i mantinguts amb tota dignitat. El món liberal i democràtic no toleraria ni el més lleu atemptat contra els sagrats Drets de l'Home.

Nosaltres devíem escoltar el discurs amb una cara molt escèptica, puix el nostre entrevistat es veié obligat a precisar:

—Parlo, naturalment, dels Drets de l'Home. No em refereixo pas als drets dels espanyols, ni als drets dels austríacs, ni als drets dels jueus alemanys, ni als drets dels txecs, ni als drets dels obrers francesos que han fet vaga. Jo parlo, simplement, dels Drets de l'Home, així, amb majúscula.

—Entesos!

L'any religiós

Arribàrem a Roma i ens costà molt obtenir una audiència del cardenal Segura. Sorcosament, el Sant Pare, lector assidu de L'ESQUELLA, ens donà una targeta de recomanació i el famós jerarca de l'església espanyola volgué concedir-nos una breu entrevista.

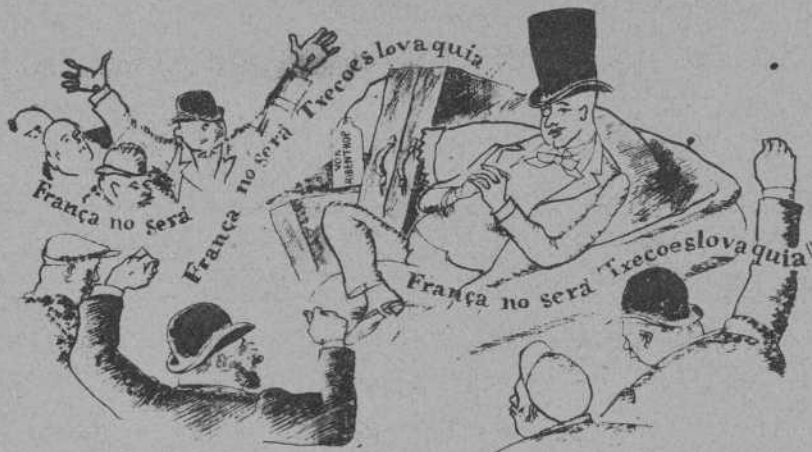
—Des del punt de vista religiós —ens declarà el Cardenal Segura— no podem dir que l'any que enterrem hagi estat molt pròsper. Un fet: la meua expulsió d'Espanya. Hauré vist després que el Cardenal Gomar s'ha vist també obligat a fer públic el seu desacord amb Franco. Per al «generalissimo», l'Església, el mateix Crist, no són altra cosa que instruments que ell creu que pot fer sonar a voluntat i, quan convé, arreconar-los. I pensar que nosaltres, insensats!, li férem el caldo gras i arribàrem àdhuc a signar una pastoral per la qual, segurament, ens serà privada l'entrada al cel...

El cardenal estava realment desconsolat. De cop, però, tingué una reacció.

—Vós aneu a Barcelona?—ens preguntà.

—Sí, eminència.

—No sou pas amic d'en Bellido, el Comissari de Cultes? A veure si m'hi féu de bo. De capellans ja en tengué per assegurar

RIBBENTROPP A PARIS

—Això va bé!

(Dibuix de Narro)

el culte. Però, el servei que us faria tot un Cardenal! Parleu-ne també a en Miravittles.

L'any científic

Ens havíem proposat entreviuar el senyor Gonzalo de Reparaz referent a les activitats científiques observades en l'any 1938. El senyor de Reparaz, però, era a l'estranger en un congrés científic. L'hem hagut d'interrogar telegràficament i ell ens ha respost pel mateix sistema.

Diu el seu telegrama:

«Director ESQUELLA. Barcelona. Mucho gusto respondo encuesta año científico. Stop. Excelente año. Representado España veintidós congresos científicos. Gastos pagados. Stop. Hoy ciencias adelantan barbaridad. Stop. Avión da vuelta mundo cinco días. Se prolonga vida injertando fetos en lugar glándulas mono. Electrones, protones, fotones, colchones, son descanso humanidad. Stop. Saludos.—Gonzalo de Reparaz.»

L'any polític

—Senyor Cambó, voldríem que ens diguéssiu quatre mots relatius a la política en l'any 1938, any que, com vós ja sabeu...

—Sigueu breu! No em vingueu amb circumloquis. El meu temps és or. Més que or: accions de la Chade.

—Parleu, doncs, i som tot orelles.

—L'any 1938 passarà a la Història com a l'any de les regressions dictatorials enfront de l'avanç irresistible del pensament liberal-econòmic.

—Com ho heu dit, això?

—No badeu, home! Ja sabeu que no m'agrada fer profecies...

—No.

—I que, d'altra banda, les encerto totes. Jo havia pronosticat el triomf de Franco. Però Franco no triomfa. Aleshores, allò més natural es vaticinar que Franco no triomfarà. Això és el que he fet en un llibre meu que no sé si ha sortit, però del qual molt es parla. Tinc fama d'equivocar-me...

—I ara, senyor Cambó!

—...però en aquest llibre penso reconquistar tot el meu prestigi de profeta. Figureu-vos que dic que Franco tant pot guanyar com no pot guanyar. A veure si els fets em desmenteixen. No juguem a cara o creu? Doncs jo jugo per la cara i per la creu, a l'ensens.

—No féu bromes, senyor Cambó, que a vegades les monedes queden de cantell...

—També jugo pel cantell. No jugo jo, però hi juguen el senyor Abadal i altres prohoms lliguers. Els de la Lliga sempre guanyen! O si no, al temps.

L'any literari

Ens falten paraules per a presentar l'exuberant personalitat de Joan Puig i Ferrer. Novel·lista, editor, autor dramàtic, polític... Sobretot, home fervorós, apassionat, abrindat... i galant. Les seves gestes donjoanesques puigferreretesques han adquirit fa poc categoria internacional. El nostre il·lustre escriptor, amb les seves singulars aventures amoroses, ha proporcionat ja mant «potins» als diaris parisencs. Catalunya haurà d'afegir encara aquest trumfo al molt que deu (i encara paga) a l'autor i reincident protagonista dels «Camins de França».

—Em pregunteu per l'any literari? —ens respon fervorosament Puig i Ferrer—. Un any brillant, brillantíssim. Us ho puc dir jo,

car l'allunyament ens dona una visió de perspectiva que a vosaltres, que no us heu mogut del terrò, us falla.

—En què baseu el vostre optimisme literari?

—Simplement, en què, finalment, la literatura catalana s'ha tret del damunt aquell tuí de casolanisme que l'ofegava i s'ha llançat a conquerir el món. Anoteu només: Josep Maria de Segarra, Josep Pla, Carles Soldevila, Millàs-Raurell, Tomàs Garcès, Rosend Llates, Ventura Gassol, Ignasi Agustí, Manuel Brunet, Modest Sabater, Vidal Jover, Joan Mínguez... Una legió de literats catalans que corren món, aspirant aires nous, abeurant-se en els corrents moderns, i que en el dia de demà transformaran tota la literatura catalana.

—I vós?

A. Pruna

BENEITS

—Senyor, la vostra benedicció...

—Bé, vaja! No vindrà d'una!

(Dibuix d'Apra)

—De mi, no en parlo perquè ja sabeu que sóc l'home més modest d'Europa. Ara mateix volien donar-me el Premi Nobel de literatura. Però hi havia una dama pel mig, l'escriptora americana Pearl Buck. Ja coneixeu el meu temperament, eh? Immediatament vaig fer-me enrera. «Vostè primer, senyora.» Abans que res, sóc un home galant. Després, per què necessito el Premi Nobel? Què en fa d'anys que sóc consagrat i reconsegurat!...

L'any artístic

Us recordeu de Pere Pruna? Es un pintor que a Catalunya va donar molt a parlar. Una vegada varen concedir-li el «Premi Isidre Nonell» i després va resultar que el seu quadre era calcat d'una fotografia d'una revista pornogràfica francesa.

Un home així, forçosament havia d'acabar a Salamanca. I un pintor així, tan expeditiu, tan sense manies, era l'home que ens convenia per a enjudiciar imparcialment l'activitat artística del 1938.

Interrogat per nosaltres, Pere Pruna ens ha dit:

—Aquest any 1938 haurà estat una magnífica anyada per a la pintura catalana. Sota el patronatge del senyor Eugenio d'Ors, la nostra pintura jove, en Dalí i jo, hem triomfat a la Biennale de Venècia. Aquest any, sobretot, haurà vist la producció d'una obra pictòrica immortal. Una tela a gran tany, que jo he fet, titulada «El entierro del soldado de Franco». Rieu-vos d'aquell altre «entierro» famós, el del Conde de Orgaz, que al costat del meu, resulta un enterrament de tercera. El meu quadre ha agradat tant, que immediatament les autoritats nacionalistes se l'han emportat a Londres a vendre-se'l, equiparant-me així amb Goya, Greco, Velázquez i altres genis de la pintura.

—Se us felicita, senyor Pruna.

—Que em dieu, «senyor Pruna»? Que em voleu comprometre? D'ara en endavant, em dic don Pedro Ciruela. Ah! Records als amics catalanistes, que des dels llocs de govern tant em protegiren a Catalunya.

En el Portal de Betlem

Declaracions del Bou a la Mula sobre el que espera al Nen Jesús

L'escena representa el Portal de Betlem. Es una mena de porxo fet de suro pelegri, molsa i cartró pintat, amb la porta esbalandrada i uns quants gallarincs-gallarancs de fulla verd fosc i fruit vermell viu a l'interior, a guisa d'arbres. Al fons, l'estable on remuga un bou i menja una mula. Es de nit; un raig de lluna entra per una gotera del sostre i il·lumina el grup de Josep i Maria, que estan contemplant Jesús, que acaba de néixer, ajagut en un munt de palla. Fa fred i és el vint-i-cinc de desembre de l'any 1 abans de Jesucrist. En aixecar-se el teló del pessebre reina un gran silenci, que dura una estoneta. Quan s'acaba l'estoneta:

LA MULA.—Ur, quin silenci! Sembla que hi hagi un mort a la casa!

EL BOU.—I això que és ben bé el contrari; perquè hi ha hagut un naixement.

LA MULA.—Ja és ben trist haver de venir a néixer en aquest lloc. Almenys hi hagués porta...

EL BOU.—Precisament sort n'han tingut que no n'hi hagués; perquè si no, no haurien pogut entrar.

LA MULA.—No diguis, que en aquest món ja hi ha gent ben desgraciada.

EL BOU.—Ara precisament ho estava rumiant: ja saps que és el meu ofici.

LA MULA.—El xicot té bon aspecte. Llástima que sigui d'una família tan pobre.

EL BOU.—El mal és que de la pobresa no en podrà sortir mentre visqui.

LA MULA.—Vols dir potser que quan serà mort treurà la rifa?

EL BOU.—Ni això. Només que quan serà mort hi haurà qui es farà ric explotant el seu nom com si fos una marca de fàbrica.

LA MULA.—Si el producte és bo,

no hi tindria pas res a dir. Mira; l'altre dia vaig relliscar —per una mula no està gaire bé, però sóc vella— i l'amo em va posar una embrocació al genoll. Quinze diners li va costar l'ampolla, amb tot de marques i certificats i res; a dintre, aigua calenta.

EL BOU.—Doncs és exactament el que li passarà al noi; l'embrocació la tindran els pobres i no els caldrà cap diner, i la marca i l'ampolla els rics i s'hi faran poderosos.

LA MULA.—I l'inventor?

EL BOU.—A l'inventor el crucificaran cada cop que el trobin; el seu retrat, però, els servirà per caçar babaus, fer negoci i perseguir als

que se l'hagin cregut de bona fe. LA MULA.—Ja et dic jo, que si és veritat tot el que dius.

EL BOU.—Que si ho és? Mira; a l'altre cap del Mare Nostrum, que diuen els romans...

LA MULA.—Ah, són els romans? Em pensava que era en Blasco Ibàñez.

EL BOU.—Tira, tira i mira: aquest noi serà un pobret tota la vida i morirà clavat a la creu. Doncs bé; a la Hispània, com també diuen els romans i no diu Blasco Ibàñez, els que es diran seguidors seus s'aixecaran contra els que ho seran i els estossinaren de mala manera, ajudats pels bàrbars del Nord, els germans.

LA MULA.—Germans? Uns mals hermanus, diràs.

EL BOU.—Això mateix; els mals hermanus i els mateixos romans. I això que els bàrbars tindran, com el seu nom indica, una religió bàrbara i els romans l'hauran crucificat primer i després tindran a casa seva el seu representant.

LA MULA.—Representant de qui? EL BOU.—D'aquest noi!

LA MULA.—Si t'entenc, que em pelin. No dius que serà pobre i morirà pobre? Doncs per què necessitarà representant?

EL BOU.—Es veritat; però el tindrà; ara, que sempre estarà dubtant entre els pobres i els rics.

LA MULA.—Quin representant, que

dubta entre la casa i la competència! Jo ja l'hauria engegat amb quatre directes

EL BOU.—El pobre ja tindrà prou pena, que ningú no se'l creurà i n'hi faran passar de totes; però més patiran els partidaris de bona fe, que seran perseguits a Germània, a l'Imperi Romà i a la Hispània Ulterior de Franco.

LA MULA.—Doncs mira que serà bon negoci seguir a aquest minyó. Trobo que ja faran bé d'aprofitar-se els que puguin.

EL BOU.—No t'ho pensis pas; aquests rebran del carpó, primer a la Hispània Citerior republicana, després a la Ulterior de Franco, que s'haurà fet pagana i els

pagarà amb la mateixa moneda. I a l'Imperi Romà igual... En una paraula, que els acabaran els quartos a tot arreu.

LA MULA.—I ell, el noi, què hi dirà?

EL BOU.—Què vols que hi digui? Ell prou voldrà posar pau; però com que els altres l'hauran fet Sagrat Cor...

LA MULA.—Què és això?

EL BOU.—Una mena de capità general, però sense comandament; com si diguéssim un aval en un segell de cautxú. Però un dia o altre ho tirarà tot al botavant i es passarà.

LA MULA.—Als altres?

EL BOU.—No, als séus. I aleshores s'encendrà tot.

UNA VEU (cantant des de fora).— Glòria a Déu en les altures i pau a la terra als homes de bona voluntat!

LA MULA.—Mira! En Vendrell que canta.

EL BOU.—No, Canela, que és un àngel; quines males condicions acústiques que tens!

LA MULA.—I què diu de la pau a l'home de bona voluntat? Això deu anar per Mr. Chamberlain, perquè el que és de pau per a l'altra gent...

(Se sent un espetec de trets i bombes de mà, que fa feredat.)

LA MULA.—Què és això, Roig? El front de l'ebre?

EL BOU.—Tira, dona, no veus que som a Palestina? Són els àrabs, els jueus i els anglesos de mister Chamberlain que fan la pau.

(Continuen els trets i els cants.)

ELS TRETS.—Pum! pum! booom!

TELO

A petició de nombroses famílies

Amb palla i temps... maduren els fracassos

Al Teatre Barcelona fa temps que preparen l'estrena de «Los Amigos de Sócrates». Com totes les estrenes del Barcelona, l'obra es prepara amb una minuciositat... que té per virtut de desemparar el cartell, en el qual s'hi arrosseguen lamentablement les estrenes anteriors, sense que per la guixeta hi passin ni cinc cèntims.

Fou per això que la Comissió Interventora dels Espectacles decidí reforçar el cartell del Barcelona amb l'Enric Borràs. I ja tenia el senyor Martínez Baena, l'enamorat del teatre selecte, fent uns quants bolos de divo: «Tierra Baja», «El Místico», «Esclavitud»...

Quan el senyor Martínez Baena no s'ha mort del disgust, no morirà mai.

★

El senyor Martínez Baena, director consciencios com pocs, té a vegades un singular concepte de la presentació escènica. Alguns decorats del teatre Barcelona són francament detestables.

Quan va presentar «La Esclava de su Galán», uns amics nostres assistiren a la primera representació. Martínez Baena, a mitg segon acte, se'ls acostà i els digué:

—¿Qué les parece el decorado? Todo truncado, todo truncado...

El decorat era un d'aquests que ara s'estilen, que no acaben d'arribar a dalt de tot i moren a mitja cortina. A Martínez Baena, això del «todo truncado», li semblava el summum de la modernitat.

★

L'obra aquella «Más cerca de Cristo», prohibida pels «governos anteriors a la Revolució», va passar per l'Espanyol com un meteor. El dia que nosaltres ens proposàvem anar-la a veure, ja no la representaven.

En una nota que li dedicàrem fa unes setmanes, abans de l'estrena, ens resistírem a pronosticar-li aquest fugaç destí, malgrat que la previsió ens venia a la punta de la ploma. Sempre ens hem malfiat de les obres genials que no surten a la llum pública per coacció aliena.

Ara, a l'Espanyol, han tornat al teatre «clàssic». «Beso mortal», una obra relativa a les fatals conseqüències de la sífilis.

Anys enrera, aquesta comèdia es titulava simplement «Beso mortal». Ara, en canvi, al

cartell de l'Espanyol ha estat anunciada «Beso mortal sífilis!!!». Francament, si aquesta variació és deguda a la llibertat del nou règim, nosaltres preferim francament la mesura i l'elegància del règim antic.

★

Al Parthenon han estat víctimes; una vegada més, del mite de «Nuestra Natacha». Aquesta bella comèdia de Casona va morir el 19 de juliol. Revolucionària abans d'aquesta data, posteriorment ha restat només com un document retrospectiu, car la realitat i els esdeveniments l'han superada pels quatre cantons.

«Nuestra Natacha» no ha portat al Parthenon la gent que hom creia. I finalment en aquell teatre s'han decidit a estrenar una comèdia estrangera, moderna i divertida... segons diuen. Ja n'informarem al lector.

★

Al Liceu, el ballarí Joan Magrinyà s'ha convertit en la màxima atracció de la temporada. El fan sortir en tot i en tot s'apunta un èxit. A la sortida de «María del Carmen» els espectadors no es recordaven sinó del bolero que hi balla en Magrinyà, dansa que, altrament, ha estat intercalada en l'obra ben bé amb Krcéps.

¿Quan es decidirà la direcció del Liceu a deixar ballar en Magrinyà, en un ballet... sense la intervenció d'Eugení Casals?

★

La nova Societat d'Autors Catalans, acabada de néixer, ja fa forrolla. Té el que no tenen moltes altres societats: local social i una subvenció per despeses d'organització.

En Curielles està materialment esverat. Tant, que ja ha cursat la seva alta de soci a la nova entitat... en concepte d'autor, naturalment.

Perquè en concepte de director, per a la temporada vinent del Poliorama, en Cumelles no hi té res a fer. A la Societat d'Autors Catalans hi sobren directors en potència. Només que a la Junta Directiva n'hi hem comptat cinc. En canvi, hi hem comptat molts pocs autors.

★

El conflicte resideix en saber quan comença la nova temporada del Teatre Català de la Comèdia, la temporada que ha de regir la Societat d'Autors Catalans.

El procediment del teatre permanent que avui dia regeix l'espectacle barceloní, no comporta ni temporades d'hivern, ni de tardor, ni de primavera. Quan acaba la temporada del Poliorama?

Sembla que la solució d'aquest gran conflicte ha estat confiada per en Cumelles a l'Acadèmia de Ciències, la corporació propietària del Teatre Poliorama. Esperant l'informe, en Cumelles descansa tranquil i ha assegurat que encara serà ell qui posarà el Premi Iglésies d'enguany i el de l'any que ve.

LA CONFERENCIA DE LIMA

—Si les coses van així, aviat haurem d'embarcar-nos per anar a descobrir Colom!

(Dibuix de Narro)

Chamberlain—Que no voldreu acompanyar-me a Roma?
Daladier—Més valdria que vós m'acompanyéssiu a Còrsega i Tunis!

(Dibuix de Goffé)

C R O N I C A   D I P L O M A T I C A

Ja comencen d'obrir els ulls a la realitat real :: "Tirem a terra el pas de sota :: L'"Armada Invencible" que ressucita :: El "punt" XIII

La situació internacional sembla haver millorat extraordinàriament per a nosaltres en els darrers dies —en els darrers en què escrivim— i sembla tenir una tendència a millorar encara més.

Mr. Chamberlain s'ha adonat que l'expedient d'anar cedint terreny dels altres potser no donava prou resultat. Es com aquell estudiant d'un tercer pis que un dia va sentir un gran terrabastall, va sortir a l'escala i va veure uns manobres que pujaven i baixaven materials.

—Què passa? —els preguntà—. Que tireu la casa a terra?

—No —li contestaren—. Només el segon pis.

—Ah —digué l'altre, tranquil·litat—. Em pensava que tiraven tota la casa a terra.

Així, doncs, és d'esperar que ja no sentirem més aquells diàlegs chamberlainians que feien poc més o menys:

—Es que ens hem de fer matar per un poble que no coneixem? Voleu la guerra, aquesta cosa que fa 'ants morts i ferits i tira tantes cases a terra?

—Noo! —ja el poble.

—Doncs si no voleu la guerra i teniu tota la raó, haurem de cedir algun terreny; ara, que serà d'un país estranger. Què us sembla?

—Ah! Si és així, tireu endavant!

Però ara ja és el pis de sota que se'n va avall i els anglesos s'han adonat que no es poden aguantar en l'aire i per això han començat de recordar als totalitaris que allò que havien dit que no tenien compromís amb França, si que en tenien, sinó que no es pensaven que fos cosa que s'hagués de publicar als quatre vents.

Però, si hi ha compromís amb França i França pot veure's amenaçada si Itàlia, tot i no establir-se a

Tunis s'estableix a Espanya, també interessa que a Espanya no hi hagi Itàlia.

I aleshores, mentre Mr. Hodgson fa aquelles vacances que li va ordenar el seu Govern, i és fora de Burgos fa temps, Mr. Stevenson, el Ministre Plenipotenciari anglès, visita oficialment el territori de la República i fa declaracions encoratjadores.

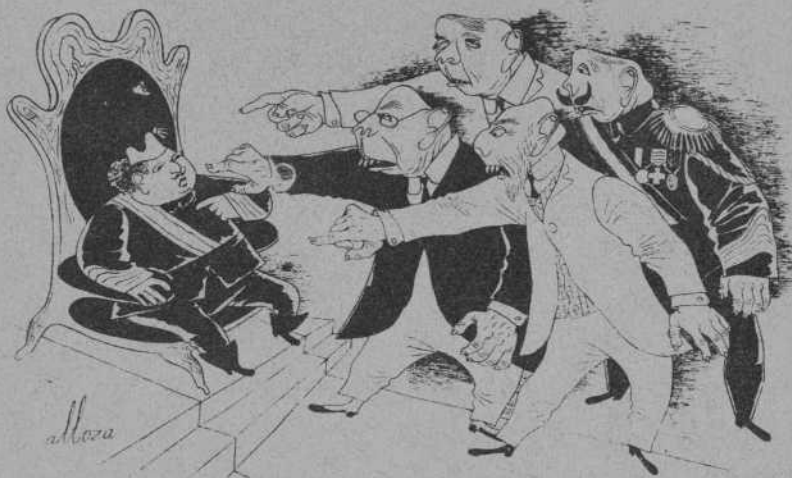
Franco, però, dóna la seva resposta. Quina? En dóna dues. Primer, diu "deciamos ayer...", i, no acontentant-se amb la decisió de la Història que va declarar a l'equip anglès vencedor de l'Armada Invencible, i aprofitant-se del fet que Sir Francis Drake sigui mort i, per tant, no pot replicar, la nova Armada Invencible de Franco es llança sobre la flota comercial anglesa i la derrota en tota la línia.

L'altra resposta és el retorn dels drets de ciutadania i els béns a l'ex Alfons XIII, per veure si els aristòcrates anglesos s'enterneixen, sense veure que els aristòcrates anglesos cada cop estan més tips d'aquestes coses. La resposta, encara que anava dirigida a Anglaterra, ha trobat un altre destinatari: el falangistes anti-monàrquics. Però és que sembla que Franco no proposa pas el tron a Don Alfonso, sinó una col·laboració equi valent a la que té Victor Emmanuel al costat de Mussolini.

I encara és una altra resposta: la resposta als tretze punts del Dr. Negrin amb un "punt" XIII, i fillipi per torna.

SAMUEL PICKWICK

Londres, desembre.

ZONA ENVAIDA

—Vostè haurà de respondre de la catàstrofe d'Espanya!
—Respondre, jo? Però si aquells senyors no em pregunten res!

(Dibuix d'Alloza)

ESQUELLINCS POEMA DE NADAL

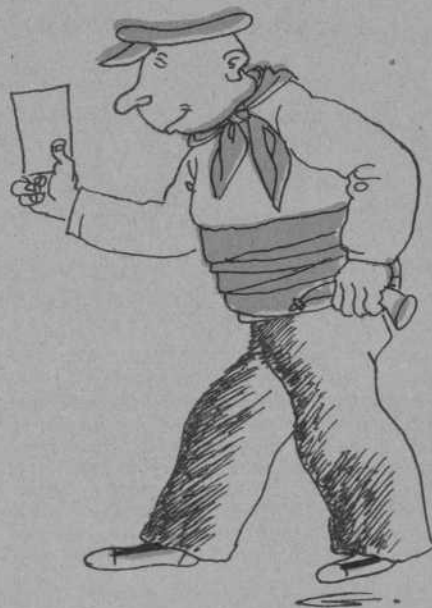
Encara que les estrelles
s'han posat fora d'estil
i s'han fos com el penill
de totes mides i menes,
al meu barri i també fora
em queden molt bons amics
que no planyen els fatics
per fer-m'ho saber tothora.
I no s'estranya per xi
d'haver rebut aquests dies,
expressant-me simpaties,
manta felicitació.

•El vigilant que es desviu
per vigilar-li el caliu
de la llar en la nit freda
el saluda com escau:
noti que si no té clau
tampoc no copsa moneda.
Si no li desitjo neules
és que n'hi ha massa pel món
(no sé quin dimoni féu-ies),
i si es descuida un segon
no li sortiran barates.
Que aquests dies de Nadal
pugui atipar-se com cal
amb un bon plat de patates!•

•Sóc el sereno amantent,
consol i ajut de la gent,
que tremola en la nit fosca;
no deixo passar una mosca
que resulti inconvenient.
Amb el xiulet (la meua arma
en tots els casos d'alarma)
crido a l'enemic que fugi
i aviso als veïns ensems
que cal aprofitar el temps
per a amagar-se al refugi.
La veu, doncs, que sóc com cal
i que no és pas per cap mal
que avui amb el cor ben net,
sereno sense pistola,
per les pasqües de Nadal
li desitjo un pollastret
ben quissat a la cassola.•

Així em vénen a trompons
dolces felicitacions
(salsa on el meu cor se suca),
amb desigs que van de dret
adreçades a l'indret
sensíble de la manduca.
I encara que jo no crec
en Nadals de sagristia,
és cert que res no em faria
que en Nadals de menjó i bec
ens trobéssim cada dia.
Per això amb satisfacció,
com infant a la mamella,
vull tornar amb gran emoció
tanta felicitació
de les planes de l'ESQUELLA.

HORTENCI

El nostre Concurs Permanent d'Anècdotes

Del front a la reraguarda. De la reraguarda al front

Ens havíem proposat, en aquest Concurs permanent, fer com en els "Jochs Florals de l'Humor", una divisió entre les anècdotes del front i les de la reraguarda i publicar, com aquell amo de bar que feia pastells de perdiu a parts iguals amb carn de cavall, una perdiu i un cavall, una perdiu i un cavall. Però ens trobem amb la dificultat que no hi ha manera de què s'entenguin els concursants del front i els de la reraguarda perquè enviïn les seves anècdotes també per parts iguals i no sabem com conjuminar-ho per adaptar la nostra coneguda màquina de fallar a les necessi-

tats del consum sense que ens falli del tot i per sempre. Es per això que, ja que els feixistes consideren la nostra reraguarda com un front en el que no és tan fàcil rebre, i ja que la nostra reraguarda es va fent tan heroica com el front mateix, hem decidit esborrar les diferències i publicar en aquest concurs les anècdotes premiades a mesura que les anirem rebent, llegint i premiant. Serà una de les nostres contribucions a l'ajut del front a la reraguarda i de la reraguarda al front.

Madrid, novembre del 36

1.º Premi

Durant els dies del novembre del 1936 l'exèrcit de moros de la «Casa de Campo», de Madrid, no deixava ni un minut tranquils els pacífics habitants de la típica barriada de «La Bombilla», situada a pocs centenars de metres de la línia de foc. Parelles de milicians cuidaven que a les nits no es veiés llum dels edificis per tal de no orientar l'enemic i evitar així tota possible infiltració.

D'una de les cases sortia la claror d'una bombeta elèctrica que illuminava aquells indrets. Uns milicians que transitaven pel carrer donen el crit al castís madrileny que amb tanta tranquil·litat estava fent il·luminàries en uns moments que els disparats de fuselleria sonaven l'un darrere l'altre.

—A ver si apaga esta luz!

—No puedo —cria l'amo, desde la finestra—. Se ha estropeado el interruptor.

—¡Pues dé usted una vuelta a la bombilla!

—¿Una vuelta a «La Bombilla» con lo que están zumbando? ¡Que la dé su padre!

JOSEP M.ª POBLET

Un moro

1.º Premi

Entre els presoners —moros i cristians— hi ha un «mohamed» que es desespera.

S'agenolla. Plora. Suplica...

—Hadmido... camarado...

Més llàgrimes. I esgarips.

—Hadmido, hadmido. No matar.

Un dels nostres no pot aguantar tanta lluna i l'hi engega:

—Vinga, andova, no facis més el préssec...

Les pupil·les del moro guspirejaren.

—Comarado, paisa, yo también ser catalán.

I, davant l'astorament general, l'home, amb més gaites que un sudeta, afeçí:

—Sí, hadmido. Ser yo catalán de Torredonbarra.

I es quedà tan tranquil.

No sé perquè no hi haqueren bufes.

JOSEP PENYARROYA PENYARROYA.

Soldat 135 Brigada Mixta.

L'ajut de la reraguarda al front

2.º Premi

A l'escola. El mestre parla als infants de la guerra d'invasió que estem sostenint contra dues nacions i mitja. I, volent donar-los a conèixer una idea de la gran quantitat d'enemics que els nostres soldats fan caure al front, els diu:

—Cada vegada que vosaltres respireu, moren tres feixistes.

De sobte, un dels alumnes comença a respirar com si s'ofegés. El mestre, en notar-ho, li pregunta estranyat:

—Què et passa, Jordi?

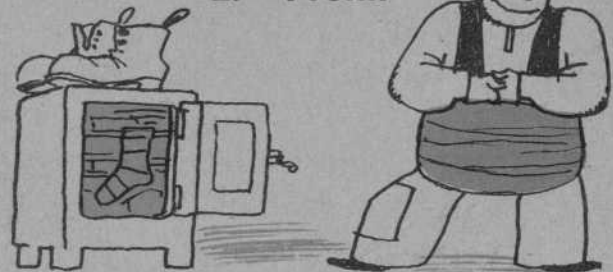
I l'infant respon:

—Mato feixistes, senyor mestre.

JOSEP RUBINAT

Un armari

2.º Premi

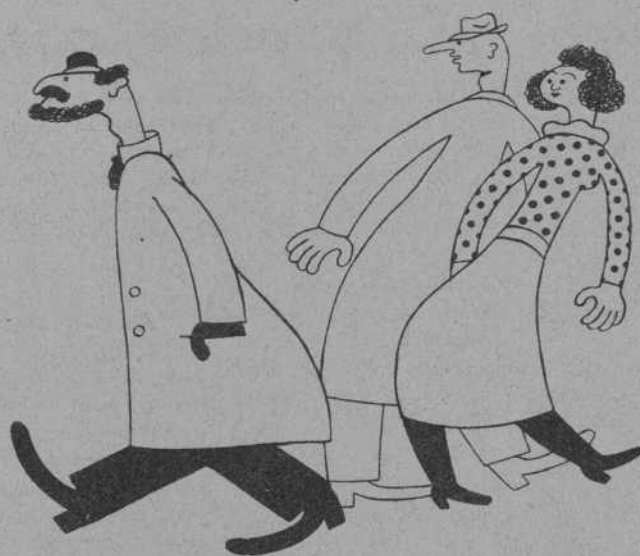
Arribem a una casa de pagès on viuen uns familiars. Així que entrem observem que hi ha una nevera i, per dir alguna cosa, diem:

—Caram! Quina nevera més bonica!

—Neveres, en diuen d'aquests armaris?—ens contestaren.

A. CODOL

F. de Terrassa.

KALDERS

ZONA FACCIOSA

—Trobo que fa olor de caldo maggi.
—Es que ha estat durant quatre anys en un camp de concentració.

(Dibuix de Kalders)

Nàpols!, Sicília!, Sardenya!

Les reivindicacions territorials que Catalunya presenta a Itàlia

CONTROLATS O INCONTROLATS?

Diuen de Barcelona que al final d'una reunió del Parlament català, tots els diputats, com obeint a una consigna, han llançat grans crits de «Nàpols!, Sicília!, Sardenya!».

Posteriorment, pels carrers, s'han format grans manifestacions populars que han repetit aquests crits. No ha estat necessari protegir el Consolat italià, perquè aquest ja fa temps que no és a Barcelona.

LES REIVINDICACIONS CATALANES

Es van conèixer més detalls de les manifestacions anti-italianes que han tingut lloc a Barcelona.

Sembla que Catalunya s'ha disposat a reivindicar els territoris de Sicília, Sardenya i Nàpols que, com és sabut, havien estat catalans en altre temps.

Els diaris oficinosos de Barcelona diuen que ja ha arribat l'hora que Itàlia doni una prova de comprensió i que en bé de la pau restitueixi a Catalunya unes terres que històricament li pertanyen.

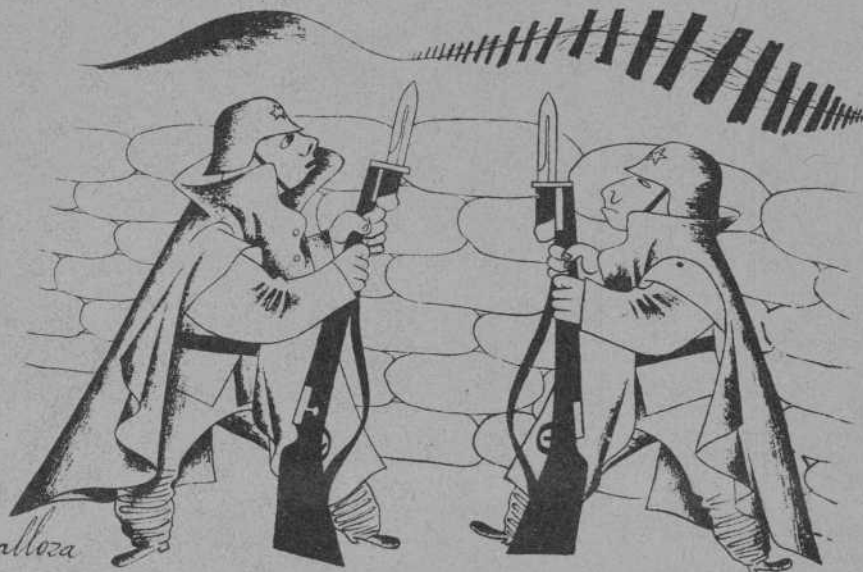
La personalitat que amaga el seu nom sota el pseudònim d'«A. Rovira i Virgili», publica a «La Humanitat» d'avui un vibrant article adduint els drets catalans sobre aquelles regions italianes, drets que arrenquen dels reis Pere III i Alfons V, els quals conquistaren brillantment, per a la corona catalana, Sicília, Sardenya i Nàpols.

PANCARTES ALS TRAMVIES

La campanya d'agitació encaminada al retorn a Catalunya de les regions avui indegudament en poder d'Itàlia, bat el seu ple. Tot Barcelona s'ha manifestat en aquest sentit i els diaris oficinosos asseguren que Catalunya no pot consentir ni per una hora més que continuï sota l'opressió italiana

els sicilians, els sards i els napolitans, pobles de clara ascendència catalana.

La campanya revisionista s'ha fet tan popular, que àdhuc uns tramvies de Barcelona, els de la línia 60, porten uns cartells en els quals en lletres ben visibles es diu: «Nàpols-Sicília-Sardenya». A continuació, el retol diu: «Clot». Signora si aquesta paraula suposa també una nova reivindicació territorial que està també disposada a presentar Catalunya.

PREPARATIUS

—Diuen que estan preparant l'acabament de la nostra guerra.
—I nosaltres també.

(Dibuix d'Alloza)

CORREU I REMENEU

BORRELL DE REUS.—Aquestes anècdotes vostres tenen menys gràcia que mala intenció.

No cal dir que no les farem servir.

★

AGULAR GARRIGA.—Aneu progressant que ací us esperarem.

Enteses?

★

GÀLCERAN.—No sigueu impacient que tot marxa i per comblar la vostra impaciència i fer-vos content us avancem que és el mateix sastre de Santa Eulàlia qui us fa l'equip.

Nosaltres som així!

★

TELL.—El xisto del vostre ninot és bo i el farem servir.

Del ninot del vostre xisto sentim no poder-vos dir el mateix.

Es veu aviat que és el primer que féu. Nosaltres, si tinguéssim més franquesa us recomanàriem que fos l'últim!

★

SALVADOR BUENAVENTURA.—Passem la teya petició a l'Administració i aprofitem l'avinentesa per fer saber a tothom que a la Redacció només encrivim i dibuixem i que és a l'Administració on «suscriten».

Epl! Si voleu...

★

UN DE 16 ANYS.—Vós encara sou jove i és per això segurament que són tan dolents els vostres versos.

Tingueu paciència i constància que potser amb el temps... els fareu més dolents encara!

★

MIRALLES.—Si els vostres ninots fossin ben dibuixats només els mancaria que tinguessin gràcia els xistos.

★

MALMOU.—A vós us passa el mateix que a l'anterior, però al revés.

No farem res!

★

GAMBANDE.—Els vostres ninots tenen els peus molt bruts!

Records del viatge de von Ribbentrop a París

Ja vàrem parlar de l'exclusió dels ministres d'origen jueu Jean Zay i Georges Mandel del banquet donat al Quai D'Orsay a Von Ribbentrop.

Però és el cas que, si els jueus foren exclosos, alguns «aris» s'excloueren ells voluntàriament; i així, deixaren també d'assistir-hi, entre altres, el ministre de Marina, Campinchi; Ivon Delbos, ex ministre d'Afers Estrangers, i la muller d'un ministre que va declarar valerosament que ella preferia, aquella nit, sopar amb el senyor Omsky, a la Legació txecoslovaca.

★

Va venir després la recepció a l'ambaixada alemanya i, gestions fetes, els exclosos foren admesos a darrera hora; però no hi anaren. I entre els invitats va haver-hi encara noves defeccions: el mariscal Pétain trameté una carta declinant la invitació i el senador Paur Jourdain, com que els alemanys l'havien invitat en la seva pròpia llengua, els va escriure que no sabia el que li deien.

★

Però tot i la cura posada per a evitar a von Ribbentrop el contacte amb elements jueus. En efecte, a la recepció hi fou invitada la senyora de Jules Romains, que portava, de soltera, el cognom Dreyfus, ben jueu i evocador, per cert, i al Museu del Louvre fou rebut pel director de Belles Arts, Huismans, un altre jueu!

Com a cas bo hi ha el de M. Melchior de Polignac, que negocia amb xampany, especialment amb la marca Pommery, el qual el dia 5 telefonava al cap del Protocol i li deia:

—Es absolutament necessari que féu comprar xampany Pommery per a la recepció. Penseu que von Ribbentrop havia estat representant d'aquesta marca!

★

Però mentre von Ribbentrop, després d'atipar-se en el dinar del Comitè France-Allemagne es disposava a anar a digerir al Museu Cooper, l'ex ministre de Marina britànic —i conservador— donava la seva conferència i deia:

«Crec just i necessari de declarar que un règim que comença amb l'auto de fe dels llibres, que continua amb l'abolició de la llibertat de pensament i de premsa; que persegueix la religió, cerca d'exterminar per la crueltat una raça antiga que ha aportat el cristianisme al món, és l'enemic de la civilització.»

I després ategia «que no creu en la força invencible de l'exèrcit alemany!»

I mentre Von Ribbentrop havia d'anar clandestinament pels carrers, Duff Cooper havia de repetir la seva conferència, de tanta gent com s'havia hagut de quedar sense localitats!

La nova Txecoslovàquia, que ha quedat com nova

La nova Txecoslovàquia, com tothom sap, es un simple vasall d'Alemanya. Per no haver fet un paper d'home gràcies als seus aliats, ara ha de fer tots els papers de l'auca. Així, per exemple, el nou President de la República havia d'ésser l'actual ministre d'Afers Estrangers, Txvaikowsky. La seva germanofília havia d'ésser la clau que li obrís les portes. Però, ai! Resulta que el seu arbre generalògic no era prou pur! Tenia una àvia jueva i, naturalment... Però ell, ferm que ferm, seguirà essent el servidor fidel de Hitler!

★

En un altre sector ha reeixit també aquesta influència: a Londres l'ambaixador de Praga era Jan Masaryk, fill del fundador de la República.

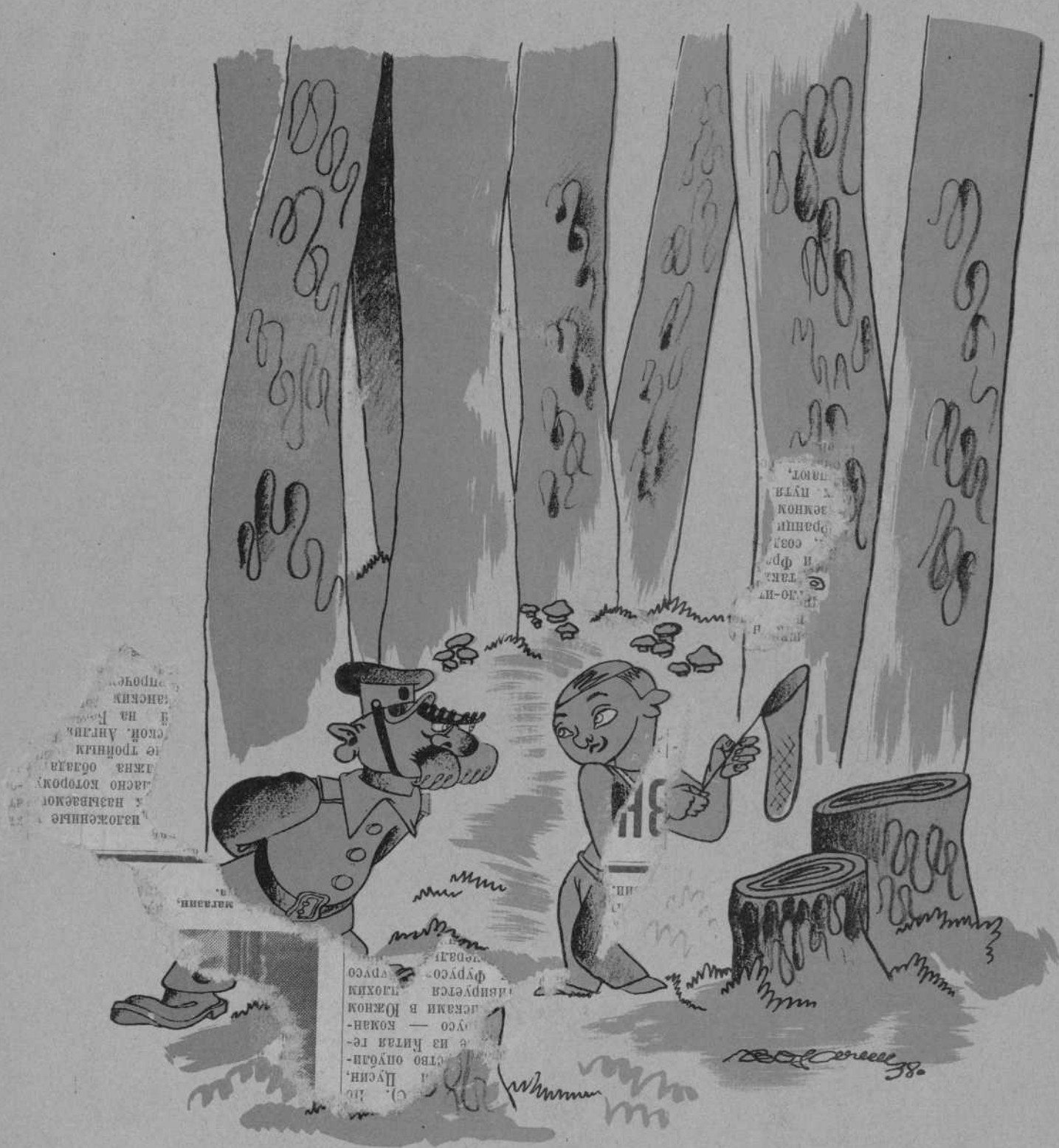
Quin nom! Quan al seu país els alemanys

felen esborrar el nom del seu pare de les plaques dels carrers a tots els pobles anexionats i no anexionats, ell no podia pas presentar-lo. I, dimíttit, ha embarcat cap als Estats Units a reunir-se amb Benes. La grapa hitleriana és tan llarga que arriba arreu d'Europa.

★

A París, en canvi, ha estat tota una altra cosa. Osuski havia lògicament també d'ésser proscrit, però... Però va demanar que es portés a cap una enquesta sobre la conducta de fa alguns anys d'alguns personatges de la situació actual. I aquests personatges, per importants que siguin, prefereixen el silenci. Entre ells hi ha aquest ministre d'Afers Estrangers les simpaties del qual pel feixisme i el nazisme foren, durant llarg temps, l'escàndol dels medis estrangers a Roma.

AL BOSC

- Es vostè que ha tallat aquests pins?
- No, senyor; servidor és un emboscat.
- Ah! Em pensava que era vostè el que tallava pins!

(Dibuix de Bofarull)